

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2021

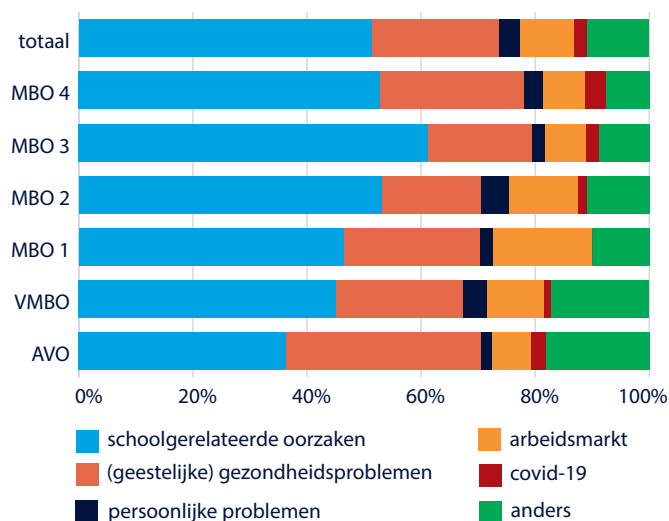
Luc Cobben
Evie Graus
Timo Huijgen

ROA Factsheet

ROA-F-2022/5

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2021

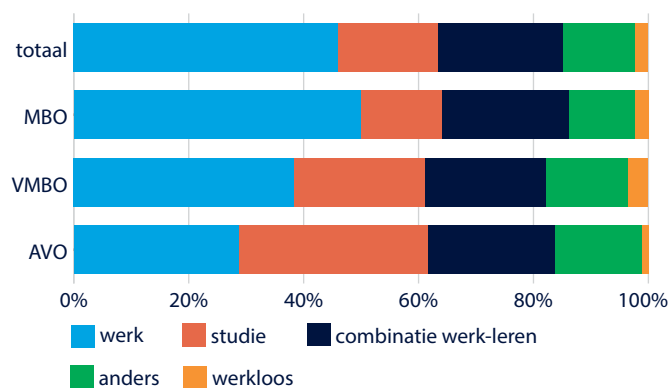
Belangrijkste reden om te stoppen met de opleiding

Net iets meer dan de helft van de vervroegde schooluitval uit schooljaar 2019-2020 is schoolgerelateerd (51%). Ook (geestelijke) gezondheidsproblemen (22%) en intrede op de arbeidsmarkt (9%) worden relatief vaak genoemd. Over alle onderwijsniveaus heen benoemt 2% van de vervroegde schoolverlaters dat de COVID-19 pandemie de belangrijkste reden is geweest om te stoppen met de opleiding. Voornamelijk voormalig mbo'ers met een studie op niveau 4 geven dit aan (4%). Redenen benoemd onder de "anders"-categorie betreffen onder andere zwangerschap.

Gesprekken gevoerd voorafgaand aan de uitval

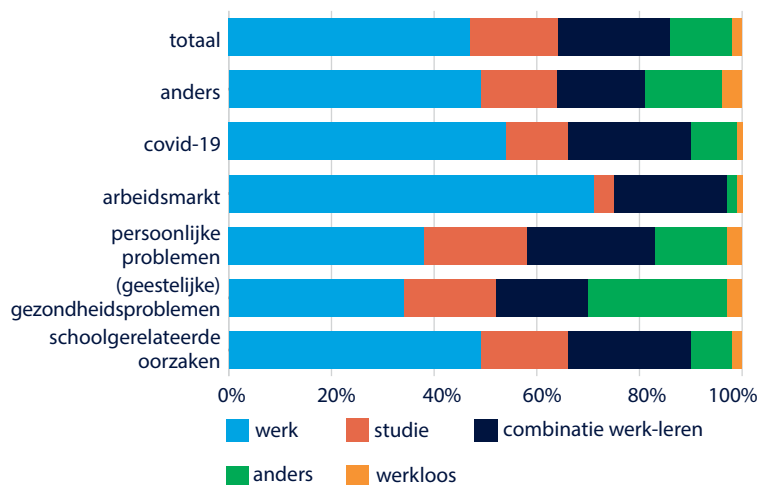
Vier op de vijf jongeren geeft aan met anderen gesproken te hebben over het voortijdig verlaten van de opleiding. Van de gesprekken die plaatsvonden sprak een grote meerderheid (79%) met hun ouders/verzorgers of iemand uit het gezin of familie. 44% van de jongeren heeft voorafgaand aan de uitval met leraren of iemand anders op school gesproken. Vergelijken met vervroegde schoolverlaters uit het schooljaar 2018-2019, spraken relatief gezien meer jongeren met een zorgverlener, therapeut of coach (19% ten opzichte van 15%).

	AVO %	VMBO %	MBO 1 %	MBO 2 %	MBO 3 %	MBO 4 %	totaal %
met niemand	24	21	24	22	18	17	20
met mijn ouders/verzorgers, iemand uit het gezin of familie	88	73	50	80	81	83	79
met vrienden/klasgenoten	34	9	13	12	28	28	21
met leraren of iemand anders op school	47	32	41	39	47	49	44
met de leerplichtambtenaar/rmc-consulent	16	16	14	10	10	14	13
met zorgverlener, therapeut of coach	30	24	22	14	11	20	19
iemand anders	1	7	6	4	6	6	5

Bezigheid op het moment van de enquête naar uitgevallen opleidingsniveau

Ten opzichte van een cohortjaar eerder, blijkt dat het percentage vervroegde schoolverlaters uit het schooljaar 2019-2020 dat op het moment van enquête werkt is gestegen voor alle onderwijsniveaus: in het najaar van 2021 werkt gemiddeld 46%, terwijl dit een jaar eerder nog 39% was. Daarnaast volgt in het najaar van 2021 ongeveer 17% van alle vervroegde schoolverlaters een opleiding, terwijl dit één cohortjaar eerder nog 21% was. Voornamelijk schoolverlaters afkomstig van het avo en vmbo zijn relatief vaker gaan werken in plaats van studeren ten opzichte van voortijdige schoolverlaters uit het schooljaar 2018-2019. Het percentage werklozen is voor alle niveaus afgenomen of gelijk gebleven.

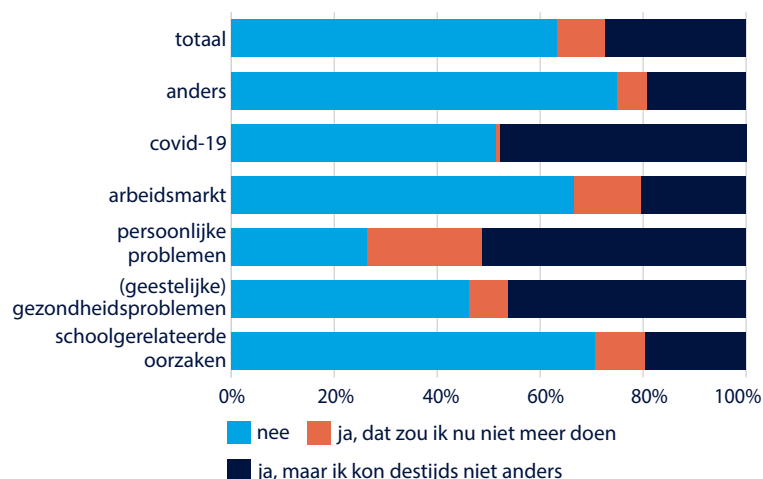
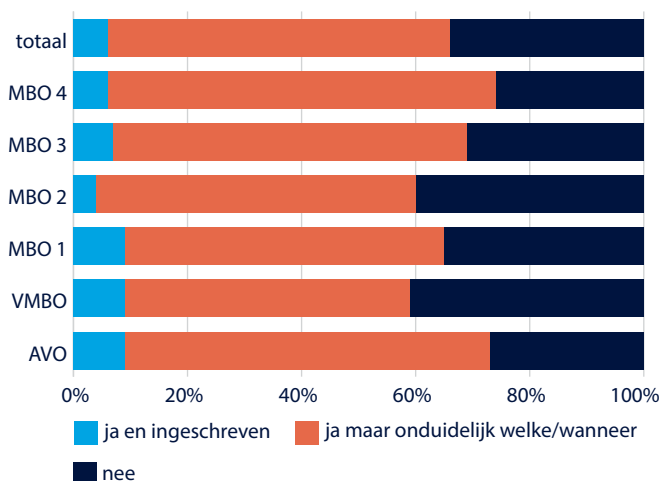

Belangrijkste bezigheid op moment van enquête naar reden uitval

Bijna de helft van jongeren, die voortijdig hun studie hebben verlaten, werkt op het moment van de enquête (46%). Jongeren die gestopt zijn met studeren vanwege schoolgerelateerde oorzaken, COVID-19 of toetreding tot de arbeidsmarkt werken relatief het vaakst. Er werken gemiddeld 8 procentpunt meer vervroegde schoolverlaters die aangaven dat schoolgerelateerde oorzaken de belangrijkste reden waren voor uitval vergeleken met de voortijdige uitvallers één cohortjaar eerder. De jongeren die school voortijdig hebben verlaten omdat ze persoonlijke problemen hadden volgen het vaakst opnieuw een studie (20%) of een combinatie van werk en leren (25%).

Opleidingsplannen naar uitgevallen opleidingsniveau

66% van de jongeren die op het enquêtemoment geen opleiding volgt is van plan om op een later tijdstip wederom een opleiding te volgen. Waar met name uitgevallen jongeren van de avo en mbo-niveau 4 relatief het vaakst opnieuw een opleiding willen volgen, geldt dit minder voor jongeren met een studie op het vmbo. Ook al wil de meerderheid van de jongeren opnieuw een studie gaan volgen, voor meer dan de helft is het nog onduidelijk wanneer dit zal gebeuren (60%). Ten opzichte van voortijdige schoolverlaters van het schooljaar 2018-2019, hebben jongeren over alle opleidingsniveaus heen minder vaak plannen om opnieuw een studie te gaan volgen.

Spijt achteraf naar belangrijkste reden om te stoppen met de opleiding

63% van de jongeren heeft geen spijt van het ongediplomeerd verlaten van de opleiding. Jongeren die vanwege persoonlijke problemen de opleiding voortijdig verlieten hebben relatief het vaakst spijt (74%). Één op de vijf respondenten geeft aan dat ze de opleiding juist nu niet meer door persoonlijke problemen voortijdig zouden verlaten (22%). Uitvallers door schoolgerelateerde oorzaken, toetreden tot de arbeidsmarkt of andere redenen hebben het minst vaak spijt van het vervroegd verlaten van de opleiding.

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2021

Bijlagen

Tabel 1: Achtergrondkenmerken

	AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	Totaal
Opleidingssector							
algemeen	100	91	19	0	0	0	25
landbouw	0	1	1	6	5	3	4
techniek	0	4	21	35	26	22	21
economie	0	3	32	40	47	39	31
gezondheidszorg	0	1	27	17	17	19	14
gedrag & maatschappij	0	0	0	1	5	16	6
Leerweg							
Theoretisch		54					
Kaderberoepsgericht		11					
Basisberoepsgericht		36					
Leeftijd (gemiddelde)	19,6	19,1	20,0	20,3	20,4	20,3	20,1
Man	67	70	51	71	65	62	66
Vrouw	33	30	49	29	35	38	34
Ethniciteit							
westerse allochtoon	15	9	10	6	8	7	8
niet-westerse allochtoon	22	44	43	28	22	28	30
autochtoon	63	48	47	65	70	64	62
Gezinssamenstelling							
tweeoudergezin	60	56	42	59	68	61	60
eenoudergezin	25	30	38	28	20	25	27
zelfstandig	14	12	19	12	11	12	12
anders	1	3	0	1	1	1	1

Tabel 2: Belangrijkste reden voor uitval

		AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	Totaal
School gerelateerde oorzaken	De opleiding was inhoudelijk (toch) niet wat ik wilde	9	16	8	21	32	26	22
	Ik vond de opleiding slecht georganiseerd	8	8	1	8	7	10	8
	Ik had problemen met de leraren, schoolleiding of leerlingen	3	4	4	4	5	3	4
	Ik vond het niveau van de opleiding te laag	2	3	7	4	2	4	4
	Ik vond de opleiding te moeilijk en/of ben gezakt voor het eindexamen	6	4	4	1	2	1	2
	Ik had problemen op de leerplek of stage (bijv. ik kon geen stageplek vinden of ben ontslagen)	0	3	10	5	6	4	4
	Ik had problemen met taal en/of rekenen	2	1	3	1	0	0	1
	Ik miste begeleiding en ondersteuning vanuit school	6	4	9	9	6	5	6
<i>Subtotaal</i>		36	45	46	53	61	53	51
(geestelijke) gezondheidsproblemen	Ik had psychische problemen, zoals een depressie	29	17	14	13	12	21	17
	Ik had problemen met mijn gezondheid	5	5	10	5	6	5	5
<i>Subtotaal</i>		34	22	24	17	18	25	22
Persoonlijke problemen	Ik had relatieproblemen/ gezinsproblemen (bijv. scheiding van mijn ouders)	2	4	2	5	2	3	4
Arbeidsmarkt	Ik ben gaan werken (bijv. omdat ik een inkomen nodig had)	7	10	17	12	7	7	9
Covid-19	Covid-19:	2	1	0	2	2	4	2
Anders	Andere reden:	18	17	10	11	9	8	11

Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties 2021

Tabel 3: Wat houdt je tegen om met een nieuwe opleiding te beginnen?

	AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	Totaal
Ik weet niet welke opleidingen er zijn	13	11	9	13	11	12	12
De eisen voor een opleiding zijn te hoog	8	11	13	9	6	8	9
De kosten zijn te hoog	22	13	25	17	19	19	18
Ik heb geen verdere studie nodig	13	7	9	10	11	11	10
Ik kan me via cursussen op het werk verder ontwikkelen	11	8	7	20	19	18	16
Ik heb psychische of gezondheidsproblemen	25	14	19	12	16	21	17
Persoonlijke omstandigheden	23	28	31	23	21	28	25
Ik heb geen zin	13	14	11	15	16	15	15
Gebrek aan begeleiding en ondersteuning vanuit school	12	5	10	9	8	15	10
Een andere reden	26	27	24	18	22	21	22
Geen	7	9	8	7	9	9	8

Tabel 4: Wat zou je kunnen stimuleren om met een nieuwe opleiding te beginnen?

	AVO	VMBO	MBO 1	MBO 2	MBO 3	MBO 4	Totaal
Studiefinanciering, in plaats van een lening	47	20	35	21	26	34	28
Financiële steun van de gemeente	35	19	29	22	21	25	24
Als ik de opleiding naast mijn huidige baan zou kunnen volgen	20	20	27	30	33	31	28
Als ik op korte termijn zou kunnen beginnen	7	7	6	6	6	7	6
Hulp bij de studiekeuze zodat ik weet wat voor een opleiding ik wil gaan doen	28	20	17	19	26	22	22
Betere begeleiding en ondersteuning door school	29	22	29	25	21	28	25
Anders	25	34	24	27	27	24	27

Tabel 5: Spijt achteraf, naar belangrijkste reden van voortijdige uitval

	school-gerelateerde oorzaken	(geestelijke) gezondheidsproblemen	persoonlijke problemen	arbeidsmarkt	covid-19	anders
Nee	71	46	26	66	51	75
Ja, dat zou ik nu niet meer doen	10	8	22	13	1	6
Ja, maar ik kon destijds niet anders	20	46	51	21	48	19

Over de data

1. Het onderzoek naar vervroegde schoolverlaters beoogt om op een structurele manier inzicht te verkrijgen in de oorzaken, de gevolgen en de mogelijke beleidsmaatregelen van het voortijdig schoolverlaten en om informatie te krijgen over het vervolgtraject van de respondenten na het verlaten van de opleiding.
2. De cijfers in dit factsheet zijn afkomstig van het onderzoek onder jongeren die in het schooljaar 2019-2020 met hun opleiding stopten en het onderwijs verlieten. Het betreft daarbij jongeren die op moment van stoppen jonger dan 23 jaar oud waren en nog geen 'arbeidsmarktkwalificatie', dat wil zeggen mbo-niveau 2 of havo/vwo diploma, behaald hebben.
3. Het onderzoek werd in het kader van het Schoolverlatersonderzoek door het CBS in samenwerking met het ROA uitgevoerd. 2192 respondenten van de vervroegde schoolverlaters hebben de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een aandeel van 21,9%.
4. De enquêtes vonden plaats in het najaar van 2021 onder jongeren die in het schooljaar 2019-2020 met de opleiding stopten.

Toelichtingen

1. Deelnemers aan enquête: jongeren die in het schooljaar 2019-2020 het onderwijs hebben verlaten zonder startkwalificatie en die in het schooljaar 2020-2021 niet in het onderwijs ingeschreven staan. Op moment van enquête (schooljaar 2021-2022) kunnen de jongeren echter weer in het onderwijs ingeschreven staan.
2. Werkloze beroepsbevolking = % dat zich op de arbeidsmarkt aanbiedt (exclusief respondenten die zich als student zien) en dat niet werkzaam (=0 uur) is en tegelijkertijd op zoek naar werk is.
3. Alle gepresenteerde cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op het gewogen databestand. Hiermee wordt er rekening gehouden met responseverschillen tussen bijvoorbeeld opleidingsniveau of geslacht.

Contactpersoon

Barbara Belfi, b.belfi@maastrichtuniversity.nl
Jessie Bakens, j.bakens@maastrichtuniversity.nl

Deze factsheet is tot stand gekomen als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA), mede dankzij financiering van NRO (dossiernummer 405-17-900), UWV, S-BB en Randstad.

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving

ROA secretariaat, Maastricht

september 2022
ISSN: 2667-0488